

Preek Jacobijnerkerk Trinitatis 2009

Jesaja 26, 1-13 en Johannes 20, 19-31

Gemeente van Jezus de Opgestane,

Het Koninkrijk Bhutan ligt in ZOAzië, ingeklemd tussen India en China vlak bij het Himalayagebergte. Het land hoort bij de acht gelukkigste landen ter wereld. En dat is mede te danken aan de hoogste wet die de koning van Bhutan heeft uitgevaardigd. Die wet zegt: Het bruto nationaal geluk is de hoogste deugd in ons koninkrijk. Het bruto nationaal geluk is vele malen belangrijker dan het bruto nationaal product. Gross National Happiness, met als doel een gezonde balans tussen geest en materie.

Het zal met het Boeddhisme zeker ook te maken hebben: Geluk als hoogste waarde in de samenleving. Het stemt mij wel tot nadenken. En waarom zeg ik het op de achtste dag van Pasen? Omdat ik het gevoel heb dat wij onze prioriteiten niet altijd even goed op een rijtje hebben als het gaat om onze spirituele levensreis.

Er is zeker ook kritiek op de monarchie van Bhutan. In de jaren negentig was er geweld door etnische spanningen. Nepalees sprekende inwoners van Bhutan vluchten toen naar Nepal en ze mogen nog steeds niet terug. Maar bruto nationaal geluk als hoogste waarde voor de samenleving spreekt me wel aan. Het heeft Bhutan in staat gesteld om de eigen natuur, cultuur en spiritualiteit gezond te houden.

Waar liggen in onze samenleving de prioriteiten? Bij de pensioenen? Langer moeten doorwerken? Wat is ons hoogste goed: Werk hebben? Ik

kan er moeilijk de vinger op leggen, wat nou bij ons de prioriteit heeft. Soms verandert het bij de dag. We weten allemaal hoe er in termen van producten wordt gedacht en gehandeld in onze samenleving. Zelfs in de zorg en in het onderwijs gaat het over producten. Waar is het humane, waar is in producten de emotie?

We zien tegenwoordig ook tegenbewegingen: Een ziekenhuis dat zich ten doel heeft gesteld het liefste ziekenhuis van Nederland te willen worden. En dan niet zomaar wat lief, maar lief van een hoogwaardige kwaliteit. Daar hebben ze hun prioriteiten goed voor elkaar denk ik dan.

En waar ligt onze prioriteit? In de catechisatie leerden we van het grote gebod der Liefde. Een universeel appel van Christus op de mensheid om Gods Liefde als hoogste kernwaarde te eerbiedigen in het dagelijks leven. Maar achten wij het grote gebod ook als hoogste waarde in onze samenleving? We hebben in onze grondwet een aantal belangrijke rechten geformuleerd: art. 1 discriminatie is verboden, art. 6 vrijheid van godsdienst, art. 11 over de onaantastbaarheid van je lichaam, art. 19 het recht op werk. Art. 20 van de grondwet is in het verband van deze preek erg interessant: de overheid dient te zorgen voor bestaanszekerheid voor alle burgers, en, let op, spreiding van welvaart onder de bevolking.

Het woord liefde komt in de grondwet niet voor. Het woord geluk ook niet. Of barmhartigheid. Hoe zit dat met onze nationale prioriteiten?

Wat zijn de prioriteiten in de schriftlezingen vandaag?

In Jesaja gaat het over: Veiligheid en verlangen.

In de kleine Johannesbrief is de overwinnende Liefde het hoogste.

En in het Johannesevangelie wenst Jezus tot drie keer toe vrede aan zijn vrienden.

Artikel 1 van onze spirituele grondwet zou dus eigenlijk moeten gaan over het waarborgen van menselijke veiligheid, met goddelijke liefde als kernwaarde en vrede als hoogste goed.

Als het goed is zal een christen deze uitgangspunten hoger achten dan alle andere wetten.

En om het beeld vanuit de Schrift compleet te maken. De hoogste van alle wetten in de Heilige Schrift is de wet van de vrijheid, zo zegt Jacobus. Want de mens mag vanuit vrijheid kiezen voor het volgen van al die andere wetten. Niet vanuit vrijblijvendheid, maar vanuit humane vrijheid. De Schrift legt de prioriteit bij de vrijheid om elk moment te kiezen voor bruto nationaal geluk, of persoonlijke vrede.

Achtste dag van Pasen vandaag. Lezend in Johannes vallen Pasen en Pinksteren op één dag. Maar aan ons de vraag: Hoe staat het met onze prioriteiten? Ik hoop dat u en ik er vandaag uitkomen, waar we voor gaan in ons leven. Dat we vandaag mogelijk kiezen welke waarde we het hoogst achten in ons leven.

En ik denk dat het evangelie ons kan helpen.

Laten we eens kijken wat de prioriteiten zijn van Christus.

Zijn eerste prioriteit is het inlossen van een belofte. Bij zijn leven beloofde hij zijn vrienden: Ik kom tot jullie, mijn vrede geef Ik jullie. En nu verschijnt Hij in het hermetisch afgesloten vertrek bij zijn vrienden en groet hen met Vrede. En hier gaat het om een geestelijk vrede.

Christus geeft hen een geestelijk vrede die gedeeld en doorgegeven kan worden. Het is de vrede van het hart zouden wij zeggen. Het is niet: Vrede na oorlog, niet een soort compromis met boven, niet een vrede als overeenkomst, of een soort wapenstilstand. Nee, het is geestelijk goddelijke vrede. Het is een vrede die onze innerlijke gezindheid kan verlichten, en daardoor kunnen wij die vrede ook uitstralen, in werking brengen.

En de tweede prioriteit van Christus bij zijn verschijning is het belichamen van de nabijheid van de Eeuwige.

Na de vredegroet aan de geschrokken vrienden blaast Jezus op hen en zegt: Ontvang de Heilige Geest.

Blazen is hier in het Grieks: Emfusein, waarvan ons woord 'inфуus' . M.a.w. Christus doordringt ons met de Geest van de Nabije God.

Dit is dus de prioriteit van de Eeuwige: Nabij te zijn in en bij ons en in heel de schepping.

Wij zouden het licht vergeten.

Er is theologisch nog wel het nodige te zeggen over het feit dat de vroege kerk de geest heilig heeft verklaard. Hans Küng verheldert dit mooi.

Hij zegt: Gott hat sich in mich verliebt.

Maar ik als mens antwoord: Ik ben niet waard.

Dan zegt God: Mijn liefde is onvoorwaardelijk, omdat ik in mijn Geest, d.i. met heel mijn wezen, altijd met jullie ben, mee-leef, mee-adem, mee-huil, mee-lach, mee-lijd.

Maar de mens verwerpt deze belofte door te zeggen: God, uw Geest is ons heilig. De kerk plaatst de geest en God op een voetstuk. Terwijl

de mens in wezen die belofte behoort te accepteren als een 'onbetaalbaar geschenk' en zou moeten zeggen: Mijn geest zal bij U zijn.

Misschien is dit wel de makke van de kerk dat zij het heilige en het geestelijke heeft willen vastgrijpen in de vorm van beginselen. En vervolgens die beginselen binnenshuis hoog houden, soms tegen elke prijs, maar ook ten koste van de werking van de geest van God.

De kerk als een gesloten systeem, een kloppend geheel, zonder kloppend hart. De kerk als een ruimte, waar de leerlingen zich bevinden, met de deuren gesloten, omdat ze bang waren. Een bange kerk.

De kerk heeft vaak haar prioriteit gezocht in eigen geformuleerde beginselen. Met als grote gevaar, dat zij een vereniging van min of meer gelijkgestemden is, met alle risico's van dien.

Vaak wens ik dat de kerk los komt van beginselverklaringen en het aandurft om de bergrede te doen. Dat de kerk niet een introvert systeem is, maar dat de kerk zelf het kloppend hart is van de samenleving. Dan hebben we de juiste prioriteit volgens mij.

De hoogste waarde in ons spirituele en lichamelijke leven zou mogen zijn: Het omarmen van Gods nabijheid in mijn bestaan. Als je dat doet, dan vallen Pasen en Pinksteren in jouw leven op deze dag. En dit kan elke dag.

Tomas doet het: Hij herkent zijn meester en zegt: Heer, mijn God. Hij omarmt zijn Heer.

Ik kan met heel mijn zijn antwoord geven op het kostelijke geschenk van goddelijke nabijheid, door Hem te omarmen.

Die beweging zou wel eens tot een ander soort leven kunnen leiden dan je tot nu toe leefde.

Deze liefdevolle beweging in de verstrengeling van God en mens kan gevolgen hebben voor de keuzes die je maakt. Goed om daarover vandaag verder te mediteren, en mogelijk je levenskoers bij te stellen, of je grondhouding te verbeteren, anders te gaan denken over het leven, de ander.

Niet zien, en toch geloven, zegt Jezus. Daar ligt je geluk.

Bruto nationaal geluk kan succesvol, als je geworteld bent in vertrouwen, en in elke daad, in elk gebaar, in elk woord goddelijke Liefde laat stromen.

Maar het blijft ook riskant. Ook in de kerk. Christus jonge wonden van het kruis blijven zichtbaar. De oude wonden van de kerk, van een familie, van een leven blijven zichtbaar.

Levenskunst is dat wij ons niet laten regeren door oude wonden. Maar ontvankelijkheid aandurven.

Gemeente, ik nodig u uit vandaag te mijmeren over uw leven, denken aan Christus verschijning, vertrouwend op de nabijheid van de Eeuwige. Doordrongen van vrede.

En kom tot een besluit. Spreek af met jezelf, en met God: Dit acht ik de hoogste waarde in mijn leven. En vandaar uit wil ik ademen,

bewegen, werken, liefhebben, zingen, knielen, staan, liggen, geven,
lachen, huilen, opstaan.

AMEN